

Utvrdjivanje osnova za naplatu materijalne štete u kasko osiguranju na primjeru osiguranog slučaja u saobraćaj

Danislav Drašković

Republička uprava za inspekcijske poslove RS, Banja Luka, Bosna i Hercegovina, d.draskovic@inspektorat.vladars.net

Mirsad Kulović

Univerzitet Apeiron, Banja Luka, Bosna i Hercegovina, mirsad.f.kulovic@apeiron-edu.eu

Milija Radović

Agencija za bezbjednost saobraćaja RS, Banja Luka, Bosna i Hercegovina, m.radovic@abrs.com

Milan Tešić

Agencija za bezbjednost saobraćaja RS, Banja Luka, Bosna i Hercegovina, m.tesic@absrs.com

Savan Tanasić

Republička uprava za inspekcijske poslove RS, Banja Luka, Bosna i Hercegovina, savantanasic@gmail.com

Sažetak: Osigurani slučaj je budući, iznenadni i od volje osiguranika nezavisni štetni događaj koji ima za posljedicu realizaciju štetnog događaja, odnosno to je događaj čije nastupanje predstavlja ostvarivanje rizika koji je obuhvaćen osiguranjem. Kod kasko osiguranja to znači da će dalja sudbina ugovora zavisiti od toga da li šteta na osiguranom vozilu potpuna, totalna ili djelomična. U okviru ovog rada, analizira se dilema : saobraćajna nezgoda ili događaj u saobraćaju, u tretiranju lokacije nastanka štetnog događaja i uticaja volje osiguranika u nastanku istog.

Ključne reči: kasko osiguranje, saobraćajna nezgoda, događaj, saobraćajna signalizacija.

Primljen / Received: 26. februar 2016. / February 26, 2016

Prihvaćen / Accepted: 5. mart 2016. / March 5, 2016

UVOD

U okviru ovog rada pokušava se istražiti šteta nastala na motornom vozilu u posljedici štetnih događaja koji nisu nastali na putu i koji se ne mogu tretirati kao događaji koji nastaju iznenada i koji su kao takvi nastali voljom osiguranika ili lica kome je osiguranik povjerio motorno vozilo na upravljanje. U pitanju su štetni događaji kod kojih postoji dilema da li su nastali u posljedici saobraćajne nezgode ili korištenja motornog vozila ne namjenski.

U vezi sa navedenim, istraživani su slučaj vještačenja okolnosti nastale štete na gradilištu putnog objekta, na kojem je saobraćajnom signalizacijom i upravnim aktima resornog ministarstva zabranjen saobraćaj motornih vozila. Prethodno je potrebno definisati određene pojmove iz regulative bezbjednosti saobraćaja i regulative osiguranja.

Definicije pojma saobraćajne nezgode u regulativi osiguranja i bezbjednosti saobraćaja su različite.

Regulativa bezbjednosti saobraćaja je zasnovana na izvorima međunarodnog prava, prema kojoj je ustanovljena univerzalna definicija:

- Saobraćajna nezgoda [2] je svaka nezgoda koja je nastala ili koja je počela na putu (javni i nekategorisani) u kojoj je učestvovalo najmanje jedno vozilo u pokretu, posljedici koje je jedno ili više lica poginulo, povredeno ili je izazvana materijalna šteta; gdje je:
- Javni put [2] je površina od opšteg značaja za saobraćaj svako može slobodno koristiti pod uslovima određenim zakonom i koju je nadležni organ proglasio javnim putem, kao i ulice u naselju;
- Nekategorisani put [2] je površina koja se koristi za sa-

obraćaj po ma kom osnovu i koja je dostupna većem broju raznih korisnika (seoski, poljski i šumski putevi, putevi sa nasipom za odbranu od poplava, prostori oko benzinskih pumpi, parkirališta).

Djelatnost osiguranja poznaje sljedeće definicije saobraćajne nezgode:

- Saobraćajna nezgoda [3] je događaj u kome je nastala šteta zbog upotrebe prevoznog sredstva;

Pod pojmom saobraćajne nezgode podrazumijeva se sudar, udar, prevrtanje, iskliznuće, survavanje i ostala oštećenja ili uništenje vozila prouzrokovana iznenadnim događajem, pod dejstvom mehaničke sile, nezavisno od volje osiguravača osiguranja/osiguranika ili vozača.

Djelatnost osiguranja je definisano sljedećim pojmovima:

- Osigurani slučaj [3] je budući, iznenadni i od volje osiguranika nezavisni štetni događaj koji ima za posledicu realizaciju štetnog događaja, odnosno to je događaj čije nastupanje predstavlja ostvarivanje rizika koji je obuhvaćen osiguranjem;
- Predmet ugovora [3] o osiguranju su obaveze osiguravača i osiguranika - premije i nadoknade iz osiguranja;
- Korisnik osiguranja [3] – osiguranik, je lice kome osiguravač na osnovu ugovora o osiguranju isplaćuje osiguranu sumu, odnosno naknadu.
- Osiguravač [3] je pravno lice - osiguravajuća kuća ili njegov zastupnik koji sa korisnikom osiguranja – osiguranikom zaključuje ugovor o osiguranju;
- Slučajevi u kojima osiguranik gubi prava iz osiguranja [3]:
- Ako vozač nije koristio motorno vozilo u skladu sa njegovom namjenom;
- Ako vozač nije imao vozačku dozvolu za upravljanje motornim vozilom određene kategorije, osim ako je vozilom upravljalo lice koje je kandidat za vozača za vreme obuke za upravljanje vozilom, uz poštovanje propisa kojima je ta obuka regulisana;
- Ako je vozaču oduzeta vozačka dozvola ili je isključen iz saobraćaja ili mu je izrečena zaštitna mera zabrane upravljanja motornim vozilom, odnosno zaštitna mera zabrane upotrebe inostrane vozačke dozvole na teritoriji Republike Srbije;
- Ako je vozač upravljao motornim vozilom pod uticajem alkohola iznad dozvoljene granice, opojnih droga, odnosno zabranjenih lekova ili drugih psihoaktivnih supstanci;
- Ako je vozač štetu prouzrokovao namjerno;
- Ako je šteta nastala zbog toga što je motorno vozilo bilo tehnički neispravno, a ta je okolnost vozaču vozila bila poznata;
- Ako je vozač posle saobraćajne nezgode napustio mesto događaja, a da nije dao svoje lične podatke i podatke o osiguranju.

Gubitak prava iz osiguranja nastaje u navedenim okolnostima odnosno ako ne postoji legitimacija osiguranog

slučaja. Istraživanja predmetnog problema su potvrđena u proceduri sudskog postupka na slučajnom uzorku tužbe za naknadu štete po polisi kasko osiguranja.

METOD ISTRAŽIVANJA

Istraživanja su provedena u okviru naučnih metoda analize, sinteze i desk analize.

Metodom analize pojmova iz regulative osiguranja i bezbjednosti saobraćaja, izvršena je identifikacija slučaja odnosno vrste događaja, i davanja odgovora da li je šteta nastala u posljedici događaja ili saobraćajne nezgode.

Metodom sinteze odnosno povezivanjem i sumiranjem elemenata pokušava se odgovoriti na pitanja da li je štetni događaj nastao iznenada odnosno da li je isti nastao voljom osiguranika odnosno vozača motornog vozila.

Da bi se ušlo u postupak likvidacije štete, potrebno je utvrditi saznanje da je štetni događaj dobio status osiguranog slučaja, odnosno da je nastao iznenada i nezavisno od volje osiguranika i da je kao takav obuhvaćen osiguranjem.

Metodom desk analize korištene su prethodno opisane analize slučaja, procesovanog kod nadležnog suda (case analysis).

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Predmet istraživanja su saobraćajne nezgode koje su pokrivene kasko osiguranjem a koje imaju osnova gubitka prava iz osiguranja, na način da se na osnovu analiza koje proizilaze iz regulative i definisanih pojmova iste svrstaju u kategoriju za koje ne postoji osnov za naplatu štete.

U pitanju su saobraćajne nezgode koje po definiciji iste nisu nastale ili nisu otpočele na putu (javni i nekategorisani) i koje kao takve nisu definisane osiguranim slučajem odnosno koje nisu nastale kao iznenadni i od volje osiguranika nezavisni štetni događaji.

Potrebno je dati odgovor da li je šteta nastala u posljedici saobraćajne nezgode [1] ili nekog drugog događaja koji ima karakter osiguranog slučaja, odnosno potrebno je odgovoriti na pitanje:

- Da li se nezgoda dogodila na putu (javni ili nekategorisani);
- Da li je osiguranik odnosno vozač motornog vozila u momentu nastanka štetnog događaja koristio motorno vozilo prema njegovoj namjeni;
- Da li je štetni događaj nastao iznenada odnosno da li je isti nastao suprotno volji vozača odnosno osiguranika;

Analize slučaja - case analysis

Kao reprezentativan slučaj [4] korištena je šteta koja je nastala na pmv marke Mercedes, na gradilištu dionice magistralnog puta koja je odlukom nadležnog organa zabranjena za javni saobraćaj i koja je kao takva, uredno označena privremenom saobraćajnom signalizacijom. Naime, vozač pmv Mercedesa je suprotno postavljenoj privremenoj saobraćajnoj signalizaciji, sa pmv Mercedesom izvršio skretanje sa pravca magistralnog puta na gradilište dionice

puta, gdje je ostvario kontakt sa postavljenom barijerom – masivom kamenog agregata, usljed čega je na pmv Mercedesu nastala totalna šteta.

Bliži izgled lokacije vozila nakon nastanka štetnog događaja, prikazan je na Slici 1.

Slika 1. Bliži izgled lokacije vozila nakon nastanka štetnog događaja

U lokaciji dokumentovane saobraćajne nezgode resorno Ministarstvo je rješenjem [4] zabranilo javni saobraćaj, i naložilo uspostavu privremene saobraćajne signalizacije. U skladu sa navedenim rješenjem izvođač radova je dobio odobrenje da prije otpočinjanja radova na lokaciji gradilišta izvrši tehničko regulisanje saobraćaja, prema projektu privremene saobraćajne signalizacije i opreme raskrsnice koji je sastavni dio rješenja nadležnog ministarstva.

Iz Rešenja ministarstva je očigledno da je izvođač radova imao saglasnost za postavljanje horizontalnih i vertikalnih barijera/prepreka. Na fotodokumentaciji je vidljivo postojanje takvih prepreka u formi masiva šljunka i branika odnosno polubranika koji obilježavaju radove na putu.

U skladu sa projektom privremene saobraćajne signalizacije koji je sastavni dio rješenja, pouzdano se može zaključiti da je u lokaciji nezgode projektovana signalizacija koju čine:

- Znakovi opasnosti koji upozoravaju na radove na putu (znak I-19 radovi na putu)
- Znakovi izričitih naredbi koji učesnicima u saobraćaju na putu stavljaju do znanja zabrane, ograničenja i obaveze kojih se moraju pridržavati
- Znakovi obaveštenja kojim se obavještavaju učesnici u saobraćaju o prestanku važenja znakova izričitih naredbi, kojim se vrši vođenje saobraćaja (obavještava se o preprekama, radovima, mogućim/alternativnim pravcima i slično)
- Odgovarajuća oprema, signalne table, branici ili polubranici, treptači i slično.

Ako je lokacija dokumentovane saobraćajne nezgode obilježena opisanom privremenom saobraćajnom signalizacijom, posebno zankovima izričitih naredbi odnosno znakovima zabrane saobraćaja i saobraćajnom signalizacijom vođenja saobraćaja u zoni gradilišta, tada se može konstatovati:

- Da je štetni događaj nastao na gradilištu putne komunikacije na kojoj je rješenjem resornog ministarstva i postavljenom privremenom saobraćajnom signalizacijom zabranjen pristup vozilima u javnom saobraćaju;
- Da šteta na pmv Mercedesu nije nastala u posljedici saobraćajne nezgode (nije nastala na putu);
- Da je vozač pmv Mercedesu preduzeo radnju skretanja na gradilište puta suprotno postavljenoj saobraćajnoj signalizaciji (posebno znakovi zabrane i vođenja saobraćaja u zoni gradilišta).

Evidentno je da je vozač pmv Mercedesu svojom voljom preduzeo radnju skretanja sa vozilom na gradilište putne komunikacije suprotno postavljenoj saobraćajnoj signalizaciji, iz čega se pouzdano može zaključiti da je šteta nastala u okolnostima koje se ne mogu smatrati iznenadnim i od volje osiguranika odnosno vozača ne predvidivim.

U vezi sa navedenim, takođe se može zaključiti da pmv Mercedes nije korišten prema njegovoj namjeni (kretanje na denivelisanim terenima, preko kamene barijere gradilišta i slično...).

Usljed prethodno opisanih odnosno identifikovanih radnji, pouzdano se može zaključiti da šteta nastala na pmv Mercedesu nema karakter osiguranog slučaja [3].

ZAKLJUČAK

Štete koje nastaju na površinama koje nisu dio puta (javni i nekategorisani) a koje su rješenjem nadležnog organa i postavljenom saobraćajnom signalizacijom zabranjene za saobraćaj motornih vozila, predstavljaju događaje koji nisu iznenadni i nepredvidivi, i kao takvi su nastali i voljom osiguranika [3] odnosno vozača, u posljedici ne postupanja po znakovima izričitih naredbi, zankovima opasnosti i znakovima vođenja saobraćaja.

U opisanim saobraćajnim situacijama identifikovan je i rizik kretanja vozila površinama koje nisu namijenjene saobraćaju i samoj namjeni vozila [3].

Navedeni štetni događaji odnosno njihove posljedice nisu osigurani slučajevi [3] kasko osiguranja motornih vozila.

LITERATURA

- Drašković, D. (2012). Ekspertize saobraćajne nezgode-studija slučaja.
- Rotim, F. (1990). Elementi sigurnosti cestovnog prometa. www.kasko-osiguranje.rs/rizici.
- Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima BiH. (2006). Službeni Glasnik BiH 6/06.

Establishing the Basis for Material Damages Claims in Casco Insurance on the Example of Insured Case in Traffic

Danislav Drašković

Republic of Srpska Administration for Inspection Affairs, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina, d.draskovic@inspektorat.vladars.net

Mirsad Kulović

Apeiron University Banja Luka, Bosnia and Herzegovina, mirsad.f.kulovic@apeiron-edu.eu

Milija Radović

Agency for Traffic Safety of Republic of Srpska, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina, m.radovic@abrs.com

Milan Tešić

Agency for Traffic Safety of Republic of Srpska, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina, m.tesic@absrs.com

Savan Tanasić

Republic of Srpska Administration for Inspection Affairs, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina, savantanasic@gmail.com

Abstract: An insured case is the future, sudden incident not depending on the will of the insured person, which consequence is the realization of the damaging event, i.e. it is an event which occurrence is the realization of the risk covered with the insurance. With the Casco insurance this means that the future of the contract depends whether the damage on the insured vehicle is full, total or partial. The following dilemma is analysed in this paper: traffic accident or event in traffic in treatment of the location where the damaging event occurred and the influence of the insured person's will in the occurrence of the event.

Keywords: Casco Insurance, Traffic Accident, Event, Traffic Signals.